

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Topsectoren en
Industriebeleid

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum
Betreft Implementatieagenda Smart Industry

Ons kenmerk
DGBI-TOP / 18011303

Bijlage(n)
1

Geachte voorzitter,

Digitalisering is een van de belangrijkste factoren voor de groei van de Nederlandse industrie. Om te zorgen dat de Nederlandse industrie ook voldoende profiteert van de kansen van digitalisering is sinds 2014 een coalitie van partijen actief onder de noemer van Smart Industry. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is daarin partner. Vandaag neem ik tijdens het Jaarevent Smart Industry de nieuwe Implementatieagenda Smart Industry voor de periode 2018-2021 in ontvangst. Deze agenda is bijgevoegd.

Ik steun de Implementatieagenda Smart Industry en zal mij inzetten de beoogde doelen te realiseren. Ik zal daar ook mijn collega's uit het kabinet bij betrekken. Mijn prioriteiten voor de Smart Industry agenda zijn: 1) zorg dat het MKB versneld en op grote schaal aan de slag gaat met Smart Industry, 2) zorg dat de medewerkers van bedrijven goed aangehaakt blijven op de nieuwste ontwikkelingen door te investeren in kennis en vaardigheden en 3) zorg dat bedrijven veilig en effectief data kunnen delen. Naast de investeringen uit het brede instrumentarium investeer ik dit jaar €3,5 miljoen in Smart Industry. Dit komt ten goede aan het MKB in relatie tot Fieldlabs en aan het veilig data delen. In deze brief ga ik op de agenda in en op de wijze waarop het Ministerie van EZK hieraan bijdraagt.

Smart Industry

Door de combinatie van de nieuwste productietechnologie, geavanceerde software en de mogelijkheden van de moderne communicatietechnologie verandert de industrie ingrijpend. Dit noemen we in Nederland Smart Industry. In andere landen worden hiervoor termen als Industrie 4.0 en Industrial Internet gebruikt. Deze ontwikkeling biedt voor bedrijven vele nieuwe mogelijkheden om hun productieproces te optimaliseren, slimme en gepersonaliseerde producten te ontwikkelen en hun businessmodel aan te passen door diensten toe te voegen aan hun producten.

De Nederlandse industrie opereert op een mondiaal speelveld en is sterk afhankelijk van de export. Het is dus noodzakelijk dat de industrie vooroploopt in deze ontwikkeling. Daarom zijn FME, TNO, VNO-NCW, de Kamer van Koophandel en het Ministerie van EZK in 2015 gestart met het uitvoeren van de Actieagenda Smart Industry. Er zijn inmiddels goede resultaten geboekt. Zo zijn er 32 Fieldlabs

actief, waarin bedrijven kunnen experimenteren met de nieuwste technologie. Er wordt in deze 32 Fieldlabs €165 miljoen geïnvesteerd, waarvan 40% door het bedrijfsleven en 60% door kennisinstellingen en de overheid. Het Ministerie van EZK investeert hier met andere ministeries ca. € 42 miljoen in. De Fieldlabs leveren al concrete resultaten op in termen van nieuwe producten, verbeterde productieprocessen en nieuwe bedrijvigheid.

Met het aantreden van het nieuwe kabinet als drijfveer is door de genoemde coalitie een nieuwe Implementatieagenda opgesteld. Deze agenda moet bijdragen aan drie doelstellingen: 1) het verhogen van de productiviteit en daarmee bijdragen aan de economische groei, 2) het creëren van werkgelegenheid en aantrekkelijke banen en 3) een bijdrage aan het klimaatprobleem door het verminderen van het gebruik van energie en grondstoffen. Het centrale doel van de agenda is de digitalisering van de industrie te versnellen. Dit moet worden bereikt door de aandacht van het bewust maken van bedrijven te verschuiven naar echt aan de slag gaan met implementatie, door gericht te werken aan acht industriële transformaties en door te focussen op een aantal concrete versnellingsprojecten. Ook wordt een effectievere uitvoering nagestreefd door onder meer een grotere rol van het bedrijfsleven in de uitvoering van het programma en door het sluiten van slimme coalities met onder meer de regio's, voortbouwend op de goede samenwerking die er afgelopen jaren al is ontstaan.

Ambitie van het kabinet

De doelstellingen sluiten geheel aan bij de ambities van het kabinet. Digitalisering is een topprioriteit van het kabinet. Zoals ik heb aangekondigd tijdens de begrotingsbehandeling komt het kabinet de eerste helft van dit jaar met een Rijksbrede digitale strategie. Deze strategie zal een aantal generieke maatregelen bevatten en een specifieke inzet op een aantal maatschappelijke en economische domeinen. De industrie is een van die domeinen. De Implementatieagenda Smart Industry past hier naadloos in. En deze specifieke agenda voor de industrie sluit ook aan op het brede programma Versnelling digitalisering MKB dat ik recent tijdens de begrotingsbehandeling heb aangekondigd. Dit programma stimuleert de benutting van (digitale) technologieën door het MKB, ook buiten de industrie. De ervaringen die zijn opgedaan bij Smart Industry kan ik daarin ook goed gebruiken. Dit is dan ook reden dat ik de uitvoering van deze agenda met kracht wil ondersteunen. Daarnaast sluiten deze doelstellingen aan bij de ambitie van het kabinet om ruimte te geven aan het MKB. Conform de motie van het lid Veldman c.s. (nr. 66 34775 XIII) wordt momenteel gewerkt aan een MKB plan van aanpak dat ten tijde van de Voorjaarsnota aan de Kamer zal worden gestuurd. De uitwerking van de activiteiten die erop gericht zijn dat het MKB versneld en op grote schaal aan de slag gaat met Smart Industry zullen hierin worden opgenomen.

Voor mij is de gehele agenda van belang. Ik heb daarbij drie specifieke prioriteiten. Ten eerste is het heel belangrijk dat het MKB concreet wordt geholpen met het digitaliseren. Ook kennis uit de Fieldlabs moet beschikbaar komen voor het brede industriële MKB en niet blijven hangen bij een aantal koplopers. Ik wil

daarbij nauw samenwerken met de regio's. Met Zuid-Holland is afgelopen jaar al een experiment uitgevoerd door samen in een IPC regeling te investeren met als doel digitalisering in het MKB bevorderen. Hiermee zijn onlangs vier consortia financieel ondersteund.

Op de tweede plaats is het essentieel dat wordt geïnvesteerd in de kennis en vaardigheden van de huidige en toekomstige werknemers. Dit is uiteraard voor de bedrijven zelf van groot belang, maar we moeten er ook voor zorgdragen dat er geen mensen aan de kant blijven staan omdat ze niet mee kunnen in de digitale revolutie. Dit zal in nauwe samenhang met de uitvoering van het Techniekpact gebeuren. De agenda van het Techniekpact wordt op dit moment vernieuwd en aangescherpt met de stakeholders.

En op de derde plaats is het absoluut nodig dat bedrijven veilig en effectief data kunnen delen in de keten. Dit is van groot belang omdat uitwisselen van kennis in de keten een grote bijdrage aan Smart Industry op kan leveren, maar de dreiging van cyberaanvallen door het samenwerken in de keten juist groter kan worden.

Inzet van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is partner bij het opstellen en uitvoeren van de Implementatieagenda. Dit in de traditie van de samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheid waar Nederland sterk in is. Ik zal op alle elementen van de agenda bekijken hoe ik aan de uitvoering bij kan dragen door middel van investeringen, door de inzet van instellingen die EZK aanstuurt of financiert zoals de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen, de Kamer van Koophandel en de instellingen voor toegepast onderzoek, of door andere maatregelen. Dit vindt mede plaats in het kader van de Kennis en Innovatiecontracten van de topsectoren, waarbij met name de Topsectoren High Tech Systemen en Materialen en ICT van belang zijn. Beide topsectoren zijn dan ook nauw betrokken geweest bij het opstellen van de Implementatie agenda. Ik zal ook bevorderen dat Europa maximaal op deze ontwikkelingen inspeelt en de bilaterale samenwerking met andere landen ondersteunen.

De financiële inzet van het kabinet in Smart Industry komt in de eerste plaats uit het bestaande instrumentarium, zoals de WBSO, de PPS-toeslagregeling, de MIT regeling, de Rijkscofinanciering voor de EFRO-programma's en de bijdrage aan onderzoeksinstituten. In het kader van de intensivering voor innovatie zoals opgenomen in het regeerakkoord zal gekeken worden of extra investeringen in Smart Industry mogelijk zijn. Ook kan Smart Industry profiteren van de investeringen die het kabinet doet in Cybersecurity, onder meer in een Digital Trust Center dat het MKB gaat ondersteunen op het gebied van Cybersecurity.

Daarnaast heeft het Ministerie van EZK specifiek voor Smart Industry in 2018 €3,5 mln. beschikbaar. Dit zijn de resterende middelen van het amendement Van Veen (Kamerstuk 34 000 XIII, nr. 12). Deze zet ik in voor het ondersteunen van het MKB, mede in relatie met het verder ontwikkelen van Fieldlabs, en het

verspreiden van opgedane kennis uit de Fieldlabs naar het bredere MKB. En voor activiteiten die het veilig en effectief data delen stimuleren.

Om dit zo effectief én efficiënt mogelijk te doen, wil ik daarbij nauw samenwerken met de regio's. In alle regio's wordt namelijk geïnvesteerd in Smart Industry. Door middelen gezamenlijk in te zetten bereiken we meer en hoeven partijen niet langs verschillende loketten. Eén van de versnellingsprojecten uit de Implementatie agenda is dat alle regio's een 'Smart Industry Hub' inrichten. Daarin organiseren ze de regionale activiteiten, vormen één loket voor het regionale bedrijfsleven en organiseren ze zich richting Europa. Ik heb de regio's gevraagd om op basis daarvan met voorstellen te komen hoe rijk en regio daarin samen kunnen investeren. Voor deze voorstellen maak ik €2,8 mln. vrij, waarbij de regio's minimaal hetzelfde bedrag inleggen. We zijn met alle regio's hierover in gesprek. De regio West (i.c. Zuid-Holland) heeft als eerste een compleet plan ingediend. De regio richt de Smart Industry Hub SMITZ op (Smart Manufacturing Industriële Toepassing Zuid-Holland). Ik heb hier €0,7 mln. voor vrijgemaakt. De Metropoolregio Rotterdam-Den Haag legt hier hetzelfde bedrag bij. Later dit jaar zal de provincie Zuid-Holland hier ook in gaan investeren. De middelen worden besteed aan Fieldlabs, kennisverspreiding naar het MKB en aan de verdere ondersteuning van het MKB. De overige middelen voor de regio's zal ik later dit voorjaar besteden als ik de overige plannen binnen heb. Een deel van die middelen reserveer ik voor de oprichting van een Data Value Center. Dit Data Value Center heeft als doel om bedrijven voor te lichten over de mogelijkheden die data bieden en het uitvoeren van experimenten om data veilig te delen en bewerken in ketens. De Fieldlabs zijn hiervoor een belangrijke doelgroep. Ik onderteken vandaag een intentieverklaring met de provincie Noord-Brabant, Brainport Eindhoven en een aantal andere partijen om dit Data Value Center op te richten. Samen met de provincie stel ik een kwartiermaker aan om in de eerste helft van dit jaar een concreet businessplan op te stellen.

Het resterende bedrag van €0,7 mln. wil ik besteden aan activiteiten om het MKB verder te ondersteunen met Smart Industry. Een mogelijkheid is om hiervoor een assessmentprogramma in te richten, zoals in de Implementatieagenda wordt voorgesteld. Dit assessment moet bedrijven helpen beter inzicht te krijgen in hun huidige situatie ten aanzien van Smart Industry en hen te helpen bij het bepalen waar ze in moeten investeren. Het Smart Industry Expertisecentrum zal de uitvoering van het assessment gaan coördineren. Het programmabureau zal hiervoor met een voorstel komen.

Bijdrage aan versnellingsprojecten

Een belangrijk onderdeel van de Implementatieagenda Smart Industry wordt gevormd door negen versnellingsprojecten. Ik ondersteun deze projecten door de inzet van menskracht of financiële middelen, waaronder de hierboven genoemde €3,5 mln. In de onderstaande tabel staan de projecten beschreven en de wijze waarop ik hieraan een bijdrage denk te kunnen leveren.

Project	Doel	Bijdrage EZK
1. Assessment-programma	Inzicht verschaffen aan bedrijven in waar men staat en welke ontwikkelkansen ze hebben.	<ul style="list-style-type: none"> Nader te bepalen financiële bijdrage en inzet van TNO, en de Kamer van Koophandel.
2. Expertisecentrum Smart Industry	Bundeling activiteiten op gebied Smart Industry van TNO, KvK, FME, Metaalunie en RVO. Doel: effectievere en efficiëntere ondersteuning MKB.	<ul style="list-style-type: none"> Inzet van TNO en de Kamer van Koophandel. Het Expertisecentrum kan gebruik maken van het bestaande instrumentarium. Eventuele verdere financiële bijdrage nog te bezien.
3. Regionale Smart Industry Hubs	Bundelen activiteiten in de regio en creëren van één loket per regio voor ondernemers.	<ul style="list-style-type: none"> Hiervoor stel ik € 2,8 miljoen beschikbaar uit de eerder genoemde €3,5 mln.
4. Nationale Roadmap Smart Industry	Richting geven aan onderzoeksactiviteiten bij universiteiten, NWO, TO2 instellingen en HBO. O.a. t.b.v. Fieldlabs.	<ul style="list-style-type: none"> Voor de uitvoering kan gebruik worden gemaakt van de innovatie instrumenten en onderzoeksmiddelen voor fundamenteel en toegepast onderzoek. Ik zal dit ook betrekken bij de brief over de intensivering voor innovatie uit het Regeerakkoord.
5. Skillslabs	In elk Fieldlab zorgen voor opleiding van bestaande en toekomstige werknemers	<ul style="list-style-type: none"> Dit vormt onderdeel van het Techniepact en de regionale uitvoering ervan. Voor financiering kan gebruik worden gemaakt van diverse publieke en private fondsen.
6. Mensgerichte technologie	Ontwikkelen en toepassen van technologie zoals robots waarmee mensen productiever worden en prettiger kunnen werken. Zorgt ook voor nieuwe kansen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.	<ul style="list-style-type: none"> Vanuit de Rijksbijdrage aan TNO wordt in dit onderwerp geïnvesteerd.

7. Actieplan Cybersecurity	Bedrijven gericht ondersteunen bij security issues.	<ul style="list-style-type: none"> • Het op te zetten plan hiervoor kan worden ingediend bij de regeling die wordt opgesteld in het kader van het Digital Trust Center.
8. Data Value Center Smart Industry	Adviseren en ondersteunen van bedrijven en ketens bij het delen en bewerken van data, onder meer in Fieldlabs.	<ul style="list-style-type: none"> • EZK betaalt een kwartiermaker die in februari een businessplan gaat opstellen. • Ik reserveer in de genoemde €3,5 middelen om vervolgens het Value Center op te kunnen zetten.
9. Internationaal Zakendoen	Bevorderen van export van Smart Industry producten, samenwerking op het gebied van innovatie en mogelijk andere relevante terreinen.	<ul style="list-style-type: none"> • Ik ondersteun dit via het beleid, en instrumentarium voor exportbevordering en internationale samenwerking en via de inzet van menskracht op de posten.

Tot slot

Met deze Implementatieagenda wordt het startschot gegeven voor de komende vier jaar. De uitvoering wordt met kracht ter hand genomen, hetgeen mogelijk is omdat er al een aantal concrete projecten startklaar is. Op een aantal andere gebieden zullen de projecten de komende tijd verder worden uitgewerkt. Ik heb in deze brief aangegeven hoe ik een aantal projecten ondersteun. De komende tijd zal ik in het kader van onder meer de investeringen in innovatie, het Techniekpact, de transitieagenda's Circulaire Economie en de Nationale Digitale Strategie, met mijn collega's in het kabinet kijken hoe ik de Implementatieagenda Smart Industry verder kan ondersteunen. Ook zal ik bekijken welke afspraken ik verder nog kan maken met de regio's in het kader van de mkb samenwerkingsagenda 2018.

Hoogachtend,

mr. drs. M.C.G. Keijzer
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat